

LATGALĒ ĪSTENO PROJEKTU “LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS –

Ceļā uz Latvijas simtgadi dažādās sabiedrības grupās arvien biežāk tiek aktualizēta valsts ilgtspējas stiprināšana. Kā vislabāk šo ambiciozo mērķi sasniegt? Uz to atbildes centīsies rast Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija un partneri – Rēzeknes novada pašvaldība, Ludzas novada pašvaldība, Līvānu novada pašvaldība, Madonas novada pašvaldība, biedrība “Latvijas Inovatoru apvienība” un biedrība “Biomases tehnoloģiju centrs”, īstenojot Latvijas Vides aizsardzības fonda multisektoriālā projekta “Latvijas vides un dabas vērtību cildināšana, godinot Latvijas valsts pastāvēšanas simtgadi” aktivitāti.

Vērienīgais projekts ir vērsts uz reģionālās politikas un vides aizsardzības politikas pilnveidošanu Latvijā un Latgalē atbilstoši Vides politikas pamatnostādņēs 2014.– 2020. gadam izvirzītajiem principiem – nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sekmējot sabiedrības informētību par vides stāvokli un kvalitatīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā, īpaši akcentējot kultūras un dabas vērtību saglabāšanas nozīmi.

Ar šiem principiem ir tieši saistīts projekta mērķis: plašās ekspertu debatēs ilgtspējas aspektā vispusīgi vērtēt un analizēt dzīves vides kvalitātes, izglītības, pētniecības un uzņēmējdarbības vides sistēmisko saistību un no tā izrietošās iespējas un riskus, lai veidotu augstvērtīgu vides un reģionālo politiku Latvijā un Latgalē.

Atslēgas vārdi, kas sniedz vēl precīzāku ieskatu par projekta saturu, ir šādi – izglītība (vispārējā, vidējā un augstākā, kā arī citas izglītības pakāpes, formālā un neformālā), pētniecība, vides izglītība, vides aizsardzība (ekosistēmu saglabāšana, vides tehnoloģiju attīstība) un ilgtspēja.

Lai šo tālejošo ieceri īstenotu, tiek rīkotas savstarpēji saistītas sešas tematiskās iniciatīvas:

forums “Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana” Rēzeknē 2016. gada 25. novembrī;

diskusija “Kā sasaistīt vides aizsardzības iniciatīvas ar pētniecību un uzņēmējdarbību? Latgales novadu pieredze” Ludzā 2017. gada 27. janvārī;

diskusija “Jaunatnes izglītošana Latvijas līdzsvarotai attīstībai, dabas un kultūras vērtību saglabāšanai” Madonā 2017. gada 17. februārī;

diskusija “Tranzīts un vides aizsardzība” Līvānos 2017. gada 3. martā;

forums, veltīts Latgales simtgades kongresam “Ilgtspējas faktori un dabas vērtību saglabāšana Latvijas nākamajos simts gados” Rēzeknē 2017. gada 28. aprīlī;

Rāznas Nacionālā parka dabas vērtībām un parka 10 gadu jubilejai veltītā izstāde (ekspozīcijas atklāšana forumā Rēzeknē 2017. gada 28. aprīlī).

Septembrī un oktobrī astoņās darba grupās Rēzeknē, Rīgā, Ludzā, Līvānos un Madonā eksperti detalizēti apsprieda pasākumu satura koncepcijas un norišu scenārijus. Sarunās piedalījās vairāk nekā 50 ekspertu – pašvaldību vadītāji, ministriju pārstāvji, vides aizsardzības institūciju eksperti, uzņēmēji, augstskolu un zinātniski pētniecisko institūciju vadošie eksperti un citi.

Tikšanās laikā ilustrētā situācijas analīze un viedokļi uzskatāmi izgaismoja dažādu institūciju darbinieku centienus radīt labvēlīgus priekšnoteikumus Latvijas un Latgales ilgtspējīgai attīstībai. Iepazīstoties ar iestrādēm un pozitīvo pieredzi (tostarp vides aizsardzībā un dabas resursu saudzīgā izmantošanā) un domājot par iespējām, ko šāda pieeja paver uzņēmējiem, pētniekiem un arī pašvaldībām, eksperti ieskicēja arī risināmo problēmu laukus. Jāuzsver, ka vairāki no aprādītajiem uzstādījumiem saturiski sasaucas ar Vides politikas pamatnostādņēs fiksēto – nepietiekama vides informācija visos līmeņos, lai plaši īstenotu un atbalstītu videi

draudzīgu rīcību, nepilnīga vides izglītība, pārāk maza sabiedrības līdzdalība ar vidi saistītu jautājumu risināšanā visos līmeņos, nav pietiekami apzināta un popularizēta vietējā plānošanas līmeņa un vides rīcību labā prakse, kas vērojama daudzās pašvaldībās. Latvijas zinātne pārāk maz iesaistās reģionālos pētījumos un prognožu izstrādē, kā arī valsts dabas kapitāla izvērtēšanā, nav pietiekama arī lietišķo pētījumu koordinācija. Pārāk neliels atbalsts tiek sniegts vides sektora nevalstiskajām organizācijām, tāpat arī nepilnīgi tiek izmantoti uz tirgu balstīti vides politikas ekonomiskie instrumenti.

Šie akūtīie jautājumi būs uzmanības centrā visā projekta gaitā, sākot ar forumu Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā 25. novembrī, kā arī turpmākajās debatēs Ludzā, Līvānos un Madonā. Rēzeknes forumā “Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana” piedalīsies valdības, Saeimas, nozaru ministriju atbildīgās amatpersonas, pašvaldību vadītāji, izglītības un pētniecības institūciju eksperti un uzņēmēji. Savu dalību ir pieteikuši: vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Kaspars Gerhards, Saeimas Ilgtspējīgās attīstības komisijas vadītāja Laimdota Straujuma, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra vietniece Alda Ozola, Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents Andrejs Krasņikovs, Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes priekšsēdētāja un Ludzas novada domes priekšsēdētāja Alīna Gendele, Rēzeknes novada domes priekšsēdētājs Monvīds Švarcs, Līvānu novada domes priekšsēdētājs Andris Vaivods, Madonas novada domes priekšsēdētājs Andrejs Ceļapīters, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors Edmunds Teirumnieks, Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs Jānis Vētra, Latvijas Universitātes profesors Juris Krūmiņš, Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis Andris Jaunsleinis, Rēzeknes novada Izglītības pārvaldes vadītājs Guntars Skudra, Rēzeknes novada Kultūras nodaļas vadītāja Ināra Pleikšne, RSEZ AS “Rēzeknes dzirnavnieks” vadītājs Arvīds Zelčs, uzņēmuma “Latgales dārzeni un loģistika” valdes loceklis Edgars Romanovskis, Latgaliešu kultūras biedrības valdes priekšsēdētāja Līvija Plavinska, Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālās administrācijas direktore Anda Zeize, Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvaldniece Sandra Ežmale, Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes direktore Ērika Ruskule un daudzi citi.

Galaziņojums, kurā būs apkopoti būtiskākie ekspertu secinājumi un ieteikumi, tiks sniegts projekta noslēguma forumā “Ilgtspējas faktori un dabas vērtību saglabāšana Latvijas nākamajos simts gados”, kas notiks Latgales kongresa vēsturiskajā datumā, atzīmējot tā atceres simtgadi – 2017. gada 28. aprīlī Rēzeknē. Ar ziņojumu varēs iepazīties arī dažādos plašsaziņas līdzekļos un projekta īstenotāju interneta mājaslapās.

Dažas domas par projekta nozīmīgumu

Edmunds Teirumnieks, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors:

“Kopš 1996. gada Rēzeknē tiek īstenotas vides izglītības studiju programmas bakalaura, maģistra un doktora līmenī. Daudzi šo programmu absolventi arī strādā konkrētajā specialitātē vai ar to saistītā sfērā. Tāpat augstskola ir attīstījusi vides inženierzinātnes pētniecības jomu.

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijai izveidojies savs partneru loks – iestādes un organizācijas, kas darbojas vides aizsardzībā, taču ar mūsu pieredzi vien nepietiek, lai valsts mērogā piesaistītu uzmanību vides problēmām un lai apzinātu un saglabātu dabas vērtības. Pateicoties Latvijas Vides aizsardzības fonda dotajai iespējai, šā projekta ietvaros mēs varam diskutēt un sniegt sabiedrībai ziņojumu par pašreizējo situāciju, kā arī iespējamiem risinājumiem.

Būtiski, ka šie svarīgie jautājumi plašā lokā tiek aktualizēti Latvijas simtgades un Latgales kongresa simtgades gaidās”.

Alīna Gendele, Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes priekšsēdētāja un Ludzas novada domes priekšsēdētāja:

“Esam iesaistījušies šajā nākotnes projekta īstenošanā, lai uzlabotu uzņēmējdarbības atbalsta sistēmu, sekmētu Latgales dabas bagātību apzināšanu un to izmantošanu uzņēmējdarbības attīstībā. Mūsu uzņēmējiem ir nepieciešama palīdzība, piesaistot finanšu līdzekļus zinātnisko pētījumu veikšanai, piemēram, medicīnas tūrisma un kosmētikas ražošanas jomā.”

Monvīds Švarcs, Rēzeknes novada domes priekšsēdētājs:

“Rēzeknes novads var lepoties ar izcilām dabas vērtībām – Latgales pērli Rāznes ezeru, leģendām apvīto Mākoņkalnu, putnu vērotāju iecienīto Lubāna mitrāju un citām ainaviski bagātām vietām. Lai šo dabas daudzveidību un krāšņumu izjustu arī nākamās paaudzes, mums kā pašvaldībai ir svarīgi iesaistīties dabas bagātību saglabāšanā un iedzīvotāju izglītošanā par vides jautājumiem. Tāpēc arī Rēzeknes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā dominē vides joma. Tāpat arī pašvaldība ir izstrādājusi dabas teritoriju izmantošanas priekšnoteikumus, kā arī dabas resursu apsaimniekošanas un saglabāšanas noteikumus, kas nodrošina pēc iespējas pilnvērtīgāku bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un saglabāšanu.

Mūsu sadarbība ar Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju un Rāznes dabas parku vides jomā ir vainagojusies ar daudzu veiksmīgu projektu īstenošanu. Jaunākā iniciatīva ir Latvijas Vides aizsardzības fonda multisektoriālajā projektā “Latvijas vides un dabas vērtību cildināšana, godinot Latvijas valsts pastāvēšanas simtgadi” pašreiz topošā Rāznes Nacionālā parka dabas vērtībām un parka desmit gadu jubilejai veltītā izstāde, ar ko ikviens interesents varēs iepazīties Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā 2017. gada 28. aprīlī foruma “Ilgtspējas faktori un dabas vērtību saglabāšana Latvijas nākamajos simts gados” laikā.”

Andris Vaivods, Līvānu novada domes priekšsēdētājs:

“Projekta īstenošanas gaitā Līvānos 2017. gada 3. martā notiks diskusija “Tranzīts un vides aizsardzība”, jo esam viena no tām pilsētām, ko vairāk nekā četru kilometru garumā šķērso tranzīta iela (Rīgas–Daugavpils šoseja A6). Pilsētai nav apvedceļa, līdz ar to transporta plūsma ir kā dzīva artērija. Tāpēc ir svarīgi, lai tranzīta plūsma nenodarītu kaitējumu videi un cilvēkiem.

Tikai izglītojot sabiedrību, mēs varam cerēt, ka cilvēki apzināsies riskus un meklēs risinājumus problēmām, tādēļ ir svarīgi iesaistīties šā projekta īstenošanā kopā ar kolēģiem citās pašvaldībās un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā.”.